



Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2008/09:61 med förslag på åtgärder för att stärka stabiliteten i det svenska finansiella systemet samt två följdmotioner.

Regeringen föreslår i propositionen en ny lag som möjliggör för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer (stödmyndigheten) att med kort varsel lämna stöd till svenska kreditinstitut om det behövs för att motverka en risk för allvarlig störning i det finansiella systemet i Sverige. Regeringen ges ett icke beloppsbegränsat bemyndigande att besluta om sådana stödåtgärder.

I propositionen anges att stöd ska ges i den form som är mest ändamålsenlig, t.ex. i form av garantier eller kapitaltillskott. Garantier ska enligt propositionen huvudsakligen riktas till flera institut i syfte att underlätta deras finansiering, medan kapitaltillskott riktas mot enskilda institut. Stöd ska utformas på ett sätt som säkerställer att det mottagande kreditinstitutets eget ansvar bevaras, att statens långsiktiga kostnader för stödet minimeras, att förlustrisken i första hand bärs av institutet och dess ägare samt att staten som regel kompenseras för sitt risktagande.

I propositionen föreslås att staten under vissa förutsättningar ska ha rätt att lösa in aktierna i ett kreditinstitut som kan omfattas av stöd. Regeringen föreslår även att en särskild nämnd, Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut, inrättas. Prövningsnämnden ska kunna pröva tvister om rätten till inlösen eller inlösenbeloppets storlek. Dessutom ska Prövningsnämnden på ansökan av stödmyndigheten kunna pröva tvister om stödvillkorens skälighet och om tolkningen av villkor i stöдавtal.

Regeringen föreslår att en särskild stabilitetsfond införs för att finansiera stödåtgärder samt stödmyndighetens och Prövningsnämndens förvaltningskostnader m.m.

Med anledning av det föreslagna stödsystemet föreslås i propositionen även vissa ändringar i sekretesslagen (1980:100) och inkomstskattelagen (1999:1229).

Dessutom föreslår regeringen ändringar i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning. Ändringarna innebär att staten får ta upp lån för att tillgodose behovet av statslån med olika löptider.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 30 oktober 2008. Ändringarna i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning ska dock, enligt propositionens förslag, tillämpas för tid fr.o.m. den 15 september 2008.

Utskottet anser att de föreslagna stabilitetsstärkande åtgärderna för det svenska finansiella systemet måste ses i ljuset av den rådande finansiella oron i världen, som ställer krav på kraftfulla och tydliga åtgärder från staternas sida. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund såväl de principer som EU-länderna enats om som de åtgärder som regeringen nu föreslår i propositionen.

Syftet med de föreslagna åtgärderna är att återskapa ett fungerande och stabilt finansiellt system och att därmed säkra näringslivets och hushållens likviditets- och kreditbehov. En viktig utgångspunkt för utskottet är att regeringens förslag leder till att det blir de finansiella aktörerna som får bära de kostnader som kan komma att uppstå, inte skattebetalarna. Erfarenheterna visar att både statsfinansiella och samhällsekonomiska kostnader vid finansiella kriser kan bli mycket höga. Ett väl fungerande regelverk bör leda till lägre kostnader i förhållande till en situation med en snabbt eskalerande finansiell kris där staten tvingas till ad hoc-mässiga åtgärder. Den föreslagna ordningen är avsedd att säkerställa att tillfälliga utgifter för att hantera finansiella störningar inte ska medföra ökade utgifter för staten på sikt. Det gäller enligt utskottets mening att säkerställa att utbetalda medel återbetalas och att staten får ersättning för den risk som åtgärderna inneburit.

Bland de frågor som utskottet kommenterar närmare finns institutens deltagande i det aviserade garantiprogrammet, utformningen av stödvillkor och informationen till riksdagen om vilka åtgärder som vidtas.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag till lagstiftning. Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag om att regeringen bemyndigas att besluta om avveckling av det statliga ägande som kan uppkomma när lagen tillämpas. Vidare föreslår utskottet att riksdagen beslutar att medel som återvinns genom försäljning av t.ex. aktier får tillföras kontot för stabilitetsfonden i Riksgäldskontoret, efter avdrag för försäljningskostnader. Därutöver föreslår utskottet att riksdagen godkänner att ramen för utgiftsområde 26 Statsskuldsträntor m.m. för 2008 höjs med 15 miljarder kronor och tillstyrker regeringens förslag att ett nytt ramanslag, 92:5 *Tillskott till stabilitetsfonden*, anvisas under utgiftsområdet.

Utskottet föreslår med anledning av motion Fi3 yrkande 6 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om information till riksdagen. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Tidigare utredningsarbete om offentlig administration av banker i kris	6
Den finansiella oron: krishanteringsarbete på EU-nivå	6
Sammanfattning av propositionens förslag	7
Principiella utgångspunkter för statligt stöd	7
Likviditetsstödjande åtgärder	9
Utökade möjligheter till likviditetsstödjande åtgärder från Riksgäldskontoret	9
Statligt garantiprogram för medelfristig bankupplåning	9
Solvensstöd till kreditinstitut	10
Principer för solvensstöd	10
Stabilitetsfonden	10
Fondens struktur	10
Fondens storlek	11
Avgifternas utformning	11
Vissa ytterligare åtgärder	11
Prövning av stöдавtal m.fl. frågor i den särskilda prövningsnämnden	12
Prövning av avtalsvilkors skälighet och innebörd	12
Prövning av rätt till inlösen av aktier i kreditinstitut	12
Information till riksdagen	13
Övriga frågor	13
Ändringar i sekretess- och skattelagstiftningen	13
Ikraftträdande	13
Motionerna	13
Vissa kompletterande uppgifter	15
Utskottets överväganden	17
Reservationer	27
1. Avveckling av statligt ägande, punkt 2 (v)	27
2. Tillsättande av en finanskommision, punkt 8 (v)	27
Särskilda yttranden	29
1. Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (s, mp)	29
2. Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (v)	31
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	34
Propositionen	34
Följdmotionerna	34
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Stabilitetsstärkande åtgärder för det finansiella systemet

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om statligt stöd till kreditinstitut,
- b) lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
- c) lag om ändring i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning samt
- d) lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:61 punkterna 1–4 och avslår motion

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkande 1.

2. Avveckling av statligt ägande

Riksdagen

- a) bemyndigar regeringen att besluta om avveckling av det statliga ägande som kan uppkomma vid tillämpningen av den nya lagen om statligt stöd till kreditinstitut samt
- b) beslutar att medel som återvinns genom försäljning av t.ex. aktier, efter avdrag för försäljningskostnader, får tillföras kontot för stabilitetsfonden i Riksgäldskontoret.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:61 punkt 6 och avslår motion

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkande 2.

Reservation 1 (v)

3. Garantiprogrammet

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkande 3.

4. Ändring av krav på stöd villkor

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkande 4.

5. Tillvägagångssättet vid kapitalförstärkning

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkande 5.

6. Information till riksdagen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om information till riksdagen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkande 6.

7. Riksgäldskontorets styrelse

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkandena 7–10.

8. Tillsättande av en finanskommission

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi2 av Ulla Andersson m.fl. (v).

Reservation 2 (v)

9. Nytt anslag

Riksdagen

a) godkänner att ramen för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. för 2008 höjs till 55 757 000 000 kr samt

b) anvisar 15 000 000 000 kr för 2008 på ett nytt ramanslag 92:5
Tillskott till stabilitetsfonden under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:61 punkt 5.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 28 oktober 2008

På finansutskottets vägnar

Thomas Östros

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp) och Holger Gustafsson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2008/09:61 Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet föreslår regeringen att en ny lag om statligt stöd till kreditinstitut införs. Dessutom föreslås vissa ändringar i annan lagstiftning. Regeringens förslag återges i *bilaga 1* och propositionens lagförslag i *bilaga 2*.

Finansutskottet har, inför det att propositionen lämnades till riksdagen, kallat till sig ansvarigt statsråd i Finansdepartementet samt företrädare för Riksbanken, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen och Svenska Bankförbundet som vid utskottets sammanträde den 23 oktober 2008 hördes om den föreslagna lagstiftningen.

Svenska Bankförbundet och Finansbolagens Förening har inkommit med skriftliga synpunkter i ärendet till utskottet.

Två motioner har väckts i ärendet. Motionsförslagen återges i *bilaga 1*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Tidigare utredningsarbete om offentlig administration av banker i kris

Efter den svenska bankkrisen i början av 1990-talet inleddes ett arbete för att ta fram särskilda regler för hantering av banker i kris. En utredning tillsattes och lämnade förslag på nya regler i juni 2000 (SOU 2000:66 Offentlig administration av banker i kris). Utredningen föreslog att särskilda regler för rekonstruktion och avveckling av banker i kris skulle införas. Dessutom föreslogs att en särskild krishanteringsmyndighet med ansvar för denna verksamhet skulle inrättas. Som utgångspunkt för utredningens förslag låg att konkurs och likvidation i systemviktiga banker bör undvikas, så länge sådana åtgärder skulle innebära en risk för det finansiella systemets stabilitet. De allmänna reglerna om konkurs och företagsrekonstruktion ansågs inte användbara när det gäller att hantera en bankkris, på grund av bankernas roll i det finansiella systemet. Som ett komplement till de generella konkurs- och likvidationsreglerna föreslogs därför en särskild form – offentlig administration – för att hantera banker i kris.

Den finansiella oron: krishanteringsarbete på EU-nivå

Som en reaktion på den finansiella oron enades EU:s finansministrar i maj 2008 om en färdplan för finansiell stabilitet. Färdplanen innehöll ett stort antal åtgärder i syfte att stärka samarbetet mellan länderna och förmågan att hantera finansiella krissituationer i EU. Färdplanen innebar bl.a. att EU-

länderna ska ta fram verktyg för krishantering på nationell nivå i enlighet med den överenskommelse (Memorandum of Understanding) som träffades mellan finansdepartement, centralbanker och tillsynsmyndigheter i samtliga EU-länder vid Ekofin i maj 2008.

I oktober 2008 träffades EU:s finansministrar vid Ekofin och kom överens om ytterligare åtgärder med anledning av situationen på finansmarknaderna. Slutsatserna från Ekofinrådet slår fast de principer som ska gälla för medlemsländernas krishantering. Stödet till institut med problem ska vara tillfälligt, skattebetalarnas intressen måste beaktas, aktieägarna ska få ta konsekvenserna av det statliga ingripandet, staten ska kunna byta ut ledningen i institut som mottar stöd, ledningen i sådana institut ska inte få oberättigade ekonomiska fördelar, staten ska kunna påverka bl.a. ersättningsnivån för bankers ledning, konkurrerande instituts intressen måste tillgodoses genom att EU:s statsstödsregler respekteras och negativa spill övereffekter måste undvikas.

Den 12 oktober enades euroländerna om huvuddragen i en europeisk åtgärdsplan, i linje med riktlinjerna från Ekofin. Vid Europeiska rådet den 15–16 oktober ställde sig EU-ländernas stats- och regeringschefer bakom Euroländernas överenskommelse. Vidare enades stats- och regeringscheferna om behovet av åtgärder för att upprätthålla det finansiella systemets stabilitet, stödja viktiga institut, undvika konkurser och skydda insatta medel. Stödåtgärderna ska enligt Europeiska rådets slutsatser utformas för att säkerställa såväl skydd för skattebetalarna som ansvarsskyldighet för ledning och aktieägare i finansinstitut. Dessutom framhöll stats- och regeringscheferna vikten av att medlemsstaterna beaktar konsekvenserna för andra medlemsstater när de vidtar åtgärder.

Sammanfattning av propositionens förslag

Regeringen presenterar flera olika åtgärder för att öka stabiliteten i och förtroendet för finanssektorn. De föreslagna insatserna har sin grund i slutsatserna från Europeiska rådet i Bryssel den 15 och 16 oktober 2008. Regeringen anger vissa principiella utgångspunkter för det fortsatta arbetet och föreslår åtgärder för att kunna ge banker och andra kreditinstitut såväl *likviditetsstöd* som *solvensstöd*. En *stabilitetsfond* ska inrättas för att täcka kostnaderna för stödåtgärderna, och samordnas med den befintliga insättningsgarantifonden. Riksgäldskontoret bemyndigas att administrera ett tidsbegränsat garantisystem som alla banker kan ansluta sig till. Riksgäldskontoret bemyndigas också att ge solvensstöd till enskilda institut. Däremot ska enbart regeringen ha mandat att ge garantier till enskilda institut.

Principiella utgångspunkter för statligt stöd

Regeringen fastslår att stöd enbart får lämnas i syfte att motverka risken för allvarliga störningar i det finansiella systemet och uppställer ett antal principer för hur sådant stöd ska utformas.

Stöd ska ges i den mest ändamålsenliga formen. Garantier ska som huvudregel ges till en bredare krets av kreditinstitut, medan kapitaltillskott används i enskilda institut och företrädesvis ges i form av preferensaktier med stark rösträtt. Villkoren för stödet ska säkerställa att förlustrisken och ansvaret i första hand ligger på kreditinstitutet och dess ägare. Statens långsiktiga kostnader för stödet ska minimeras. Staten ska få ersättning för sitt risktagande och del i den värdestegring i institutet som stödet resulterar i. Staten ska kunna vidta åtgärder mot företagsledningens belöningsystem i samband med stödåtgärderna, och under vissa förutsättningar kunna lösa in aktierna i kreditinstitut som får stöd. Stöd villkoren, och i förekommande fall inlösenpriset på kreditinstitutets aktier, ska kunna prövas av en särskilt inrättad prövningsnämnd.

Reglerna för insättningsgarantin och den nu föreslagna stabilitetsfonden ska göras enhetliga.

När stöd ges ska stöd villkoren regleras i ett avtal mellan staten och det mottagande institutet. Om en avtalslösning undantagsvis inte är möjlig, föreslås att staten ändå ska ha möjlighet att ge stöd. Ett kreditinstitut bör vara skyldigt att ta emot erbjudet stöd om statens villkor inte är oskäligen.

Utifrån detta ramverk föreslår regeringen vissa likviditetsstödjande åtgärder till svenska kreditinstitut. Dessutom presenterar regeringen principer för solvensstöd till svenska kreditinstitut och föreslår att Riksgäldskontoret ska bemyndigas att besluta om sådant stöd.

Likviditetsstöd föreslås i form av ett tidsbegränsat program för att garantera upplåningen i alla de banker som väljer att ingå i garantisystemet. Regeringen avser att ge Riksgäldskontoret mandat att utfärda garantier som erbjuds till samtliga kreditinstitut. De institut som vill omfattas av garantin måste i gengäld betala en garantiavgift och gå med på restriktioner i fråga om bonus, löneökningar och andra ersättningar till företagsledningen under garantiperioden. Garantiprogrammet föreslås löpa fram till den 30 april 2009, med möjlighet till förlängning till som längst den 31 december 2009, och beloppsbegränsas till 1 500 miljarder kronor.

Den föreslagna regleringen innefattar även möjligheter att ge statligt *solvensstöd* till banker och andra kreditinstitut. Regeringen avser att ge Riksgäldskontoret mandat att ge stöd till enskilda institut, i första hand genom kapitaltillskott i form av röststarka preferensaktier i det mottagande institutet. Stödet ska förenas med villkor som minimerar statens långsiktiga kostnader och säkerställer att det i första hand är det mottagande institutet som får stå för eventuella förluster.

En särskild *stabilitetsfond* ska inrättas. De institut som ingår i garantisystemet ska betala garantiavgifter till fonden. Samtliga institut ska betala årliga stabilitetsavgifter till fonden. Fondens behållning ska på 15 års sikt uppgå till 2,5 % av BNP. I ett första skede skjuter staten till 15 miljarder kronor. Samtidigt aviseras regeringen att insättningsgarantifondens behållning på ca 18 miljarder kronor ska läggas samman med stabilitetsfonden, som därmed kommer att uppgå till 33 miljarder kronor.

En särskild nämnd, Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut, inrättas. Nämnden ska kunna behandla tvister mellan staten och de institut som tar emot stöd.

Likviditetsstödjande åtgärder

Utökade möjligheter till likviditetsstödjande åtgärder från Riksgäldskontoret

Såväl Riksbanken som Riksgäldskontoret har i nuläget ansvar för att förbättra likviditetsförsörjningen på finansmarknaderna.

Riksbanken kan ge särskilt likviditetsstöd till enskilda institut med tillfälliga likviditetsproblem. Dessutom kan Riksbanken erbjuda likviditet till marknaden i form av generella lånefaciliteter, där Riksbanken ger kredit i utbyte mot goda säkerheter, som statspapper och bostadsobligationer.

Regeringen föreslår att Riksgäldskontoret ska kunna medverka till att förbättra likviditetsförsörjningen. Detta uppnås genom en ändring i 1 § lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning som innebär att Riksgäldskontoret ges mandat att ta upp lån för att tillgodose behovet av statslån med olika löptider. Detta ska ske i samråd med Riksbanken. Riksgäldskontoret kan därmed bedriva ytterligare likviditetsstödjande operationer genom att ta upp lån och erbjuda marknadens aktörer statspapper i utbyte mot andra goda säkerheter som temporärt inte är likvida, t.ex. bostadsobligationer.

Statligt garantiprogram för medelfristig bankupplåning

Ett garantiprogram inrättas för att stödja bankernas medelfristiga finansiering. Regeringen föreslår att garantin ska administreras av Riksgäldskontoret och att Riksgäldskontoret ges mandat att utfärda garantier som erbjuds till *samtliga* svenska banker och bostadsinstitut som uppfyller vissa kapitaltäckningskrav. De institut som vill omfattas ska, mot en garantiavgift som sätts utifrån den beräknade risken, kunna avtala med staten om en garanti för sin upplåning. Riksgäldskontoret ska däremot *inte* ha möjlighet att ställa ut särskilda garantier till enskilda kreditinstitut.

Riksgäldskontorets garantiprogram ska kunna avse i princip alla typer av skuldförbindelser som bankerna utfärdat med en löptid på mellan tre månader och fem år.¹ Dessutom kommer Riksbanken att likställa garanterade skuldförbindelser med statspapper i sina utlåningsfaciliteter, och de garanterade skuldförbindelserna ges också riskvikt noll vid kapitaltäckningsberäkning enligt den s.k. schablonmetoden.²

¹ Till exempel obligationer, bankcertifikat, säkerställda obligationer och andra skuldförbindelser, så länge de (i) har en löptid på mellan tre månader och fem år, och (ii) inte är efterställda. Garantin ska däremot inte omfatta komplexa och strukturerade produkter (prop. s. 28 f.).

² Den praktiska effekten är att skuldförbindelserna behandlas som – i princip – riskfria instrument när institutet lånar från Riksbanken och beräknar sin kapitaltäckningsgrad.

Garantin är begränsad till befintliga lån och refinansiering av lån som förfaller. Avtalsvillkoren mellan institutet och staten ska innehålla restriktioner för de ekonomiska ersättningar som kan ges till företagsledningarna under garantiperioden.

Systemet kommer att vara tidsbegränsat fram till den 30 april 2009. Regeringen kan dock förlänga perioden fram till som längst den 31 december 2009. Omfattningen på garantiprogrammet begränsas inledningsvis till 1 500 miljarder kronor.

Den närmare utformningen av de villkor som garantin kopplas till kommer att fastställas i avtal mellan staten och kreditinstitutet.

Solvensstöd till kreditinstitut

Principer för solvensstöd

Enligt propositionen ska Riksgäldskontoret ges möjlighet att besluta om solvensstöd till ett enskilt kreditinstitut, om det behövs för att motverka en allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige. Regeringens utgångspunkt är att solvensstöd i första hand ska ges i form av röststarka preferensaktier i det mottagande institutet, så att förlustrisken och ansvaret i första hand ligger på kreditinstitutet och dess ägare samtidigt som staten får ersättning för sitt risktagande och del i den värdestegring i institutet som stödet resulterar i. Enligt regeringen kan en annan möjlig lösning vara att staten lämnar garantier i samband med en nyemission och åtar sig att teckna de aktier som inte tecknas av marknadsaktörer. Oavsett stödets utformning gäller att statens långsiktiga kostnader för stödet ska minimeras och att staten ska kunna vidta åtgärder mot företagsledningens belöningsystem i samband med att stödåtgärder beslutas. Detta kan regleras i avtalet mellan staten och det mottagande institutet.

Precis som i fallet med likviditetsstödjande åtgärder är utgångspunkten att staten sluter ett avtal med det institut som behöver stöd och anger stöd-villkoren i avtalet.

Medel för att skjuta till kapital i enskilda institut ska tas ur stabilitetsfonden.

Stabilitetsfonden

Fondens struktur

Influtna betalningar (t.ex. garanti- och stabilitetsavgifter från institut) placeras på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Medlen på kontot ska kunna användas till regeringens och Riksgäldskontorets stödåtgärder, och även för att täcka Riksgäldskontorets förvaltningskostnader. Om brist uppkommer får obegränsade medel lånas i Riksgäldskontoret. Medlen på kontot, tillsammans med de övriga tillgångar som staten erhållit i utbyte för givet stöd, t.ex. aktier, fordringar och fastigheter, utgör stabilitetsfonden.

Regeringen föreslår att den bemyndigas att besluta om avveckling av det statliga ägande som kan tänkas uppkomma. Av 26 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten följer att regeringen inte utan riksdagens bemyndigande får sälja aktier om innehavet motsvarar hälften eller mer än hälften av rösterna i ett företag. Det kan inte uteslutas att det statliga ägandet i något kreditinstitut eller annat företag blir så stort. Avveckling ska ske i en sådan takt att staten så långt som möjligt får ersättning för de kostnader och den risk som åtgärden inneburit.

Fondens storlek

Regeringen anser att fondens behållning på sikt ska motsvara de sammanlagda kostnader som uppstår i samband med en betydande bankkras. Regeringen anser att insättningsgarantisystemet bör slås samman med det nu föreslagna regelverket för stöd till kreditinstitut, och att behållningen i insättningsgarantifonden bör sammanläggas med stabilitetsfonden. Målsättningen bör vara att den sammanlagda stabilitetsfonden ska uppgå till 2,5 % av BNP på 15 års sikt.

Regeringen föreslår att 15 miljarder kronor anvisas på tilläggsbudget för 2008 ett nytt ramanslag, 92:5 *Tillskott till stabilitetsfonden*, under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Tillsammans med de ca 18 miljarder kronorna i insättningsgarantifonden skulle detta ge en stabilitetsfond på omkring 33 miljarder kronor. Regeringen bedömer att det krävs ett totalt stabilitetsavgiftsuttag på minst 2,6 miljarder kronor per år, utöver de avgifter som årligen beräknas inflyta enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

Avgifternas utformning

Regeringen framhåller att såväl garantiavgiften som stabilitetsavgiften ska vara riskdifferentierad, dvs. sättas utifrån den uppskattade risken i varje avgiftsskyldigt institut. Det följer även av 15 § budgetlagen (1996:1059) att avgiften för en statlig garanti ska motsvara statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet. Samtidigt anser regeringen att det i vissa fall inte kommer att vara praktiskt möjligt att tillämpa budgetlagens bestämmelse eftersom avgiften då blir så hög att ändamålet med garantin omintetgörs. I dessa fall bör staten i stället kompenseras för sitt risktagande på annat sätt än genom avgiften, t.ex. i form av preferensaktier. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag på närmare utformning av avgiftssystemen och samordningen dem emellan.

Vissa ytterligare åtgärder

Dessutom aviserar regeringen flera andra åtgärder för att på kort och lång sikt förbättra finansmarknadernas funktionssätt.

På kort sikt avser regeringen att snarast återkomma med förslag på att förbättra företags finansieringsförutsättningar. Regeringen vill bl.a. stärka AB Svensk Exportkredit (SEK) genom att överföra aktier i flera statliga aktörer till SEK.

Dessutom avser regeringen att ge Finansinspektionen (FI) i uppdrag att se till att det stöd som ges till banker och andra kreditinstitut också kommer hushåll och företag till del. FI ska ges ökade resurser för att bedriva denna verksamhet.

Vidare avser regeringen att avsätta 30 miljoner kronor per år till forskning om de finansiella marknaderna och 10 miljoner kronor för att finansiera ett samverkansorgan mellan branschen, myndigheter och regeringen.

Prövning av stödavtal m.fl. frågor i den särskilda prövningsnämnden

Regeringen föreslår att en särskild nämnd, Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut (nämnden), ska inrättas. I sin verksamhet ska nämnden huvudsakligen tillämpa förfarandereglerna i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Prövning av avtalsvillkors skälighet och innebörd

Riksgäldskontoret ska kunna begära att nämnden prövar huruvida det föreslagna stödet och de villkor som Riksgäldskontoret föreslår är oskäliga gentemot det mottagande institutet. Nämnden kan jämkta avtalsförslag som enligt nämndens mening är oskäliga. Nämnden kan dock inte tvinga staten och kreditinstitutet att ingå ett avtal.

Nämnden ska också vara behörig att ta upp tvister om tolkning eller tillämpning av ett stödavtal, om inte Riksgäldskontoret och det mottagande institutet har kommit överens om en annan ordning.

Prövning av rätt till inlösen av aktier i kreditinstitut

Nämnden ska också avgöra om det föreligger en rätt för staten att i vissa fall lösa in en ägares aktier i ett kreditinstitut. En rätt för staten att lösa in aktier i kreditinstitut, även mot aktieägarnas vilja, kan uppkomma t.ex. i fall då en verklig krissituation uppstått som ställer krav på snabbt agerande. Enligt regeringen bör inlösen kunna komma i fråga om det är av synnerlig betydelse från finansiell stabilitetssynpunkt och om det berörda institutet eller dess aktieägare antingen (i) inte antagit ett avtalsförslag som nämnden funnit skäligt, (ii) brutit mot ett väsentligt villkor i ett ingånget stödavtal, eller (iii) om institutets kapitalbas inte når upp till en fjärdedel av kapitalbaskravet.

Om nämnden finner att det föreligger förutsättningar för inlösen, ska lösenpriset bestämmas av nämnden så att det motsvarar det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden, och som om institutet inte hade omfattats av statligt stöd.

Information till riksdagen

Regeringen betonar vikten av att riksdagen fortlöpande hålls informerad om genomförda stödåtgärder. Information om större enskilda åtaganden föreslås lämnas av statsråd muntligt i kammaren eller av regeringen i skrivelse till riksdagen. Därutöver bör riksdagen ges en utförlig beskrivning av vidtagna stödåtgärder och dessas ekonomiska konsekvenser. Garantierna redovisas årligen i årsredovisningen för staten.

Övriga frågor

Ändringar i sekretess- och skattelagstiftningen

Regeringen föreslår vissa ändringar i sekretesslagen (1980:100) och inkomstskattelagen (1999:1229) som en följd av propositionens förslag.

Ikraftträdande

Den föreslagna lagen om statligt stöd till kreditinstitut samt ändringarna i sekretesslagen (1980:100) föreslås träda i kraft den 30 oktober 2008.

Ändringarna i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning föreslås träda i kraft den 30 oktober 2008, men ska tillämpas för tid fr.o.m. den 15 september 2008.

Ändringarna i inkomstskattelagen (1999:1229) föreslås också träda i kraft den 30 oktober och tillämpas på stöd som lämnas efter den 29 oktober 2008.

Motionerna

Ändring av krav på stödvillkor

I *motion 2008/09:Fi3 yrkande 1* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) föreslår motionärerna att första meningen i 2 kap. 2 § i den föreslagna lagen om statligt stöd till kreditinstitut ska ändras så att det inte anges att stöd *bör* förenas med villkor som syftar till att det stödmottagande kreditinstitutet och dess ägare i första hand ska bära uppkomna förluster, utan i stället att stöd *ska* förenas med sådana villkor. Enligt motionärerna är det viktigt att villkoren för statligt stöd utformas så att tidigare ägares intressen kraftigt reduceras eller upphör och att skattebetalarna får del av framtida värdestegringar. Motionärerna anser att det mottagande institutet och dess ägare så långt möjligt ska bära uppkomna förluster.

Avveckling av statligt ägande som uppkommit vid tillämpningen av lagen

I *motion Fi3 yrkande 2* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framförs att det eventuella statliga ägande som kan uppkomma vid statliga stabilitetsstärkande åtgärder måste behandlas på ett ansvarsfullt sätt som är till gagn för den långsiktiga stabiliteten. Motionärerna anser därför att regeringen ska inhämta riksdagens bemyndigande att sälja vid varje enskilt tillfälle.

Garantiprogrammet

I *motion Fi3 yrkande 3* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framhåller motionärerna att alla måste delta i garantiprogrammet och att regeringen annars måste återkomma till riksdagen med förslag på justeringar för att uppnå detta.

I samma motions *yrkande 4* anføres att staten måste kunna sätta villkor för stöd som innebär att ersättningar till ledningen i det mottagande institutet sänks, och inte bara villkor som innebär stopp för fortsatta höjningar. Motionärerna anser också att stöd måste kunna villkoras så att staten har möjlighet att rikta starka krav på förändringar av institutens ledning, styrelse och verksamhet när garantin aktiveras eller institut på andra grunder beviljas stöd.

Tillvägagångssättet vid kapitalförstärkning

I *motion Fi3 yrkande 5* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) tar motionärerna upp det som sägs i propositionen om tillvägagångssätten för kapitalförstärkning till enskilda institut. En av de möjliga lösningar som beskrivs i propositionen innebär att staten åtar sig att teckna de aktier som inte tecknas av marknaden i en nyemission. Motionärerna uttalar att de inte kan ställa sig bakom en sådan lösning om det inte samtidigt kan säkerställas att staten får ett avgörande inflytande över institutet och företrädesrätt till utdelningar.

Information till riksdagen

I *motion Fi3 yrkande 6* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framför motionärerna att regeringen i propositionen bedömer att riksdagen fortlöpande bör informeras om vilka åtgärder som har genomförts enligt de föreslagna reglerna. Motionärerna anser att detta är en alltför svag formulering och att riksdagen i stället ska informeras om sådana åtgärder.

Riksgäldskontorets styrelse

I *motion Fi3 yrkande 7* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framförs att den nya lagstiftningen innebär att Riksgäldskontoret får ett mandat som i stora delar motsvarar de uppgifter som Bankstödsnämnden hade under 1990-talet, och som kan ge exceptionellt stora samhällsekonomiska och statsfi-

nansiella effekter. Enligt motionärerna är det av stor vikt att beslut om stöd fattas av Riksgäldskontorets styrelse, och att detta säkerställs i myndighetens instruktion.

I *motion Fi3 yrkande 8* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framförs att Riksgäldskontorets nya uppgifter ställer speciella krav på parlamentarisk representation i styrelsen. Motionärerna vill därför utöka antalet ledamöter i myndighetens styrelse.

I *motion Fi3 yrkande 9* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) anförs att riksdagsledamöter ska utnämnas till ledamöter i Riksgäldskontorets styrelse, eftersom myndighetens roll enligt den föreslagna lagstiftningen innebär ett speciellt krav på parlamentarisk representation i styrelsen.

I *motion Fi3 yrkande 10* av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framför motionärerna att hälften av de riksdagsledamöter som utnämns till Riksgäldskontorets styrelse ska vara oppositionsföreträdare.

Tillsättande av en finanskommission

I *motion Fi2* av Ulla Andersson m.fl. (v) föreslår motionärerna att en särskild finanskommission tillsätts med uppgift att ta fram förslag på hur en ny finanssektor kan utformas, med mindre inneboende risker, effektivare regleringar och bättre incitament för bankerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Europeiska centralbankens yttrande

Europeiska centralbanken (ECB) bereddes den 20 oktober 2008 av Finansdepartementet tillfälle att yttra sig över ett utkast till lagstiftning, i enlighet med artikel 105.4 andra strecksatsen i EG-fördraget. Den 24 oktober 2008 inkom ECB med ett yttrande och gav synpunkter på den föreslagna lagstiftningen. ECB välkomnade att lagförslaget beaktade de slutsatser som överenskommits på Ekofinrådet den 7 oktober. Vidare anser ECB att de åtgärder som möjliggörs enligt den föreslagna lagen om statligt stöd till kreditinstitut överensstämmer med principerna i den överenskommelse som euroländernas stats- och regeringschefer enades om den 12 oktober 2008, förutsatt att åtgärderna som vidtas är proportionella och icke-diskriminerande.

ECB betonar vikten av att vidtagna åtgärder inte bryter mot EG-fördragets förbud mot monetär finansiering, särskilt eftersom den aviserade stabilitetsfonden kommer att utgöra ett sådant offentligt företag som avses i EG-fördragets artikel 101(1). ECB framhåller att stabilitetsfonden inte får ges krediter från Riksbanken, och att centralbanker inom det europeiska centralbankssystemet inte får förvärva skuldförbindelser direkt från stabilitetsfonden. Dessutom uttalar ECB att om Riksbanken vidtar någon åtgärd för stabilitetsfondens räkning måste sådana åtgärder uppfylla de krav på ersättning som följer av förbudet mot monetär finansiering.

ECB framhåller även betydelsen av att de institut som omfattas av stödåtgärder inte får dra orättmätiga fördelar av stödet. ECB hänvisar till Europeiska kommissionens nyligen antagna riktlinjer för statsstöd till finansiella institut och de stödkriterier som där anges, och man framhåller avslutningsvis vikten av att alla stödåtgärder genomförs i enlighet med tillämpliga gemenskapsrättsliga principer.

Utskottets överväganden

Inledning

De föreslagna stabilitetsstärkande åtgärderna för det svenska finansiella systemet måste ses i ljuset av den rådande finansiella oron i världen, som ställer krav på kraftfulla och tydliga åtgärder från staternas sida. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund såväl de principer som EU-länderna enats om som de åtgärder som regeringen nu föreslår i propositionen.

EU-ländernas överenskommelse tillkom mot bakgrund av situationen på de europeiska finansmarknaderna och de likviditets- och solvensproblem som en rad banker i olika EU-länder har drabbats av under 2008. Den lagstiftning som regeringen nu föreslår utgår från EU-överenskommelsen och ger staten möjlighet att ingripa kraftfullt mot störningar i den finansiella sektorns funktionssätt. Samtidigt vill utskottet framhålla att de svenska kreditinstituten har stått starkare än banker i många andra EU-länder under den rådande finansiella oron, och att något behov av att ge solvensstöd till svenska institut inte har uppkommit. Däremot har svenska institut, liksom utländska aktörer, behov av likviditetsstödjande åtgärder eftersom de internationella kreditmarknadernas funktion har störts till följd av den finansiella oron.

Syftet med de föreslagna åtgärderna är att återskapa ett fungerande och stabilt finansiellt system och att därmed säkra näringslivets och hushållens likviditets- och kreditbehov. En viktig utgångspunkt för utskottet är att regeringens förslag leder till att det blir de finansiella aktörerna som får bära de kostnader som kan komma att uppstå, inte skattebetalarna. Erfarenheterna visar att både statsfinansiella och samhällsekonomiska kostnader vid finansiella kriser kan bli mycket höga. Ett väl fungerande regelverk bör leda till lägre kostnader i förhållande till en situation med en snabbt eskalerande finansiell kris där staten tvingas till ad hoc-mässiga åtgärder. Den föreslagna ordningen är avsedd att säkerställa att tillfälliga utgifter för att hantera finansiella störningar inte ska medföra ökade utgifter för staten på sikt. Det gäller enligt utskottets mening att säkerställa att utbetalda medel återbetalas och att staten får ersättning för den risk som åtgärderna inneburit.

Propositionen ska ses i sitt europeiska och globala sammanhang. Utskottet anser att det är mycket värdefullt att finansorn möts av samordnade åtgärder inom hela EU och även andra delar av världen. Det innebär att åtgärderna får större effekt. Även om Sverige inte tillhör de värst drabbade länderna ska även vi bidra till lösningar av den internationella finansorn.

Åtgärderna bland EU-länderna kräver samordning. Det är värdefullt att Europeiska kommissionen verkar för att medlemsländernas stödåtgärder inte innebär olagligt statsstöd eller att konkurrensen snedvrids. EG-rätten, särskilt reglerna för statsstöd och konkurrens, är en viktig byggsten i det

européiska samarbetet, men samtidigt utgör den en restriktion även för hur den svenska regeringen och Riksgäldskontoret kan genomföra de stabilitetsstärkande åtgärderna i vårt land.

Institutens deltagande i garantiprogrammet

I motion Fi3 yrkande 3 av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framställs krav på att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på justeringar i garantiprogrammet om det visar sig att inte alla institut väljer att delta i programmet. Utskottet delar regeringens syn på vikten av att säkerställa ett brett deltagande i det aviserade garantiprogrammet, och det välkomnar att det föreslagna garantiprogrammet avses utformas så att alla kreditinstitut får ett eget intresse av att använda sig av garantin samtidigt som prissättningen speglar riskbilden i varje enskilt institut som deltar. Enligt utskottets bedömning kommer den lagstiftning som nu står under riksdagens prövning att möjliggöra att garantiprogrammet utformas på ett sätt som gör deltagande attraktivt för de svenska kreditinstituten och att alla systemviktiga institut därför kommer att ansluta sig. Utskottet anser, liksom regeringen, att garantiprogrammet ska innehålla riskdifferentierade avgifter som också ger instituten incitament att ansluta sig till programmet. Såvitt utskottet kan bedöma kommer ett garantiprogram som utformas enligt de principer som aviseras i propositionen att tillgodose behovet av likviditetsstöd på villkor som gör det attraktivt för kreditinstituten att delta.

Utskottet anser också att det är viktigt att garantisystemet utformas på ett sådant sätt att konkurrenssnedvridning och andra marknadsstörningar undviks. Garantiprogrammet ska vara utformat på ett sätt som attraherar samtliga kreditinstitut. Ett deltagande i programmet får inte uppfattas som att kreditinstitutet befinner sig i kris. Enligt utskottets bedömning är den aviserade ordningen utformad på ett väl avvägt sätt i detta hänseende.

Meningen med garantisystemet är att återskapa förtroendet på kreditmarknaden. Efterhand som förtroendet på marknaden ökar och kreditmarknaden börjar fungera normalt igen är det naturligt att deltagandet i garantiprogrammet minskar.

Om det visar sig att det aviserade garantiprogrammet inte får avsedda systemstabiliserande effekter, förutsätter utskottet att regeringen föreslår eller vidtar kompletterande stabilitetsstärkande åtgärder för att hantera situationen. Enligt utskottets mening saknas skäl för att, på det sätt som motionärerna föreslår, ålägga regeringen att återkomma till riksdagen för det fall att inte samtliga institut väljer att delta i garantin. Motion Fi3 yrkande 3 avstyrks därmed.

Möjlighet att göra avsteg från 15 § budgetlagen avseende statlig garantiprissättning

I propositionen föreslås att de garantiavgifter som tas ut för stöd enligt det nu föreslagna regelverket ska kunna utformas med undantag från huvudregeln i 15 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, om synnerliga skäl

föreligger. Följden blir att garantiavgifter i dessa fall kan utformas och prissättas så att avgiftens storlek inte motsvarar statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet. Enligt utskottet bör det framhållas att undantag från budgetlagens huvudbestämmelse endast får göras om synnerliga skäl föreligger. Det kan, enligt propositionen, inte uteslutas att tillämpningen av budgetlagens bestämmelse i vissa fall skulle kunna leda till ett så högt avgiftsuttag att ändamålet med garantin förfelades. Eftersom det i en sådan situation sannolikt skulle saknas tid att inhämta riksdagens bemyndigande för ett undantag i det specifika fallet, bör det enligt regeringen finnas möjlighet att om synnerliga skäl föreligger sätta avgifter med avvikelse från budgetlagens huvudregel. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning och välkomnar att det av den föreslagna lagen framgår att sådana undantag endast får göras när synnerliga skäl föreligger.

Avtalsvillkor om ersättningsrestriktioner m.fl. krav på instituten

I motion Fi3 yrkande 1 av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) föreslår motionärerna att en bestämmelse i den föreslagna lagen om statligt stöd till kreditinstitut ska ges en annan lydelse. Motionärerna anser att det i bestämmelsen inte – som enligt propositionens förslag – ska anges att stöd *bör* förenas med villkor som syftar till att det stödmottagande kreditinstitutet och dess ägare i första hand ska bära uppkomna förluster, utan i stället att stöd *ska* förenas med sådana villkor.

Utskottet vill i detta sammanhang anföra följande. Regeringens avsikt, enligt propositionen, är att staten ska ställa starka och tydliga krav på de institut som ansluter sig till stödprogram eller blir föremål för stödåtgärder i enlighet med den nu föreslagna lagstiftningen. Enligt utskottets mening är det av stor vikt att en tydlig koppling görs mellan å ena sidan stödåtgärder från staten, som i slutändan kan komma att belasta skattebetalarna, och å andra sidan krav på att förlustrisken i första hand bärs av det mottagande institutet och dess ägare. Utskottet vill här särskilt framhålla att den nu föreslagna lagstiftningen ger regeringen och i förekommande fall stödmyndigheten utrymme att utforma stödvillkor som beaktar omständigheterna i det specifika fallet. Detta möjliggör kraftfulla åtgärder för att uppnå en förbättrad incitamentsstruktur och starkare ansvarstagande i berörda institut. Det är viktigt att statens möjligheter att ställa tydliga krav och villkor för stödet tas till vara i varje enskilt fall. Utskottet noterar i detta sammanhang att den år 1996 upphävda lagen (1993:765) om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut stadgade att stöd får förenas med villkor, medan den nu föreslagna lagens 2 kap. 2 § föreskriver att stöd bör förenas med villkor. Den nu föreslagna lagstiftningen går därmed väsentligt längre än tidigare reglering i fråga om uppställande av villkor för det stöd som ges. För att säkerställa att skattebetalarna inte drabbas måste en huvudprincip, enligt utskottets mening, vara att statligt stöd som ges i enlighet med den nu föreslagna lagstiftningen ska förenas med villkor som syftar till att uppkomna förluster i första hand ska bäras av institutet och dess ägare.

Den av regeringen föreslagna bestämmelsen i lagens 2 kap. 2 § borgar för detta. Motion Fi3 yrkande 1 avstyrks, och utskottet föreslår att riksdagen antar lagarna enligt propositionen.

I samma motions yrkande 4 framför motionärerna att staten ska ha möjlighet att föreslå sänkta ersättningar till ledningen i de institut som mottar stöd, och att stöd villkoren även möjliggör ytterligare åtgärder när garantin aktiveras eller ett institut på andra grunder beviljas stöd. Utskottet noterar i detta sammanhang inledningsvis att det garantiprogram som avses igångsättas med stöd i den nu föreslagna lagstiftningen kommer att innehålla stöd villkor som innebär restriktioner för ersättningen till företagsledningen i instituten, enligt vad regeringen uppger i propositionen. Utskottet välkomnar, liksom motionärerna, detta. Utskottet noterar vidare att 11 § i det av regeringen remitterade förslaget till förordning om statliga garantier till banker m.fl. innehåller tydliga villkor som innebär inskränkningar i ersättningen till ledande befattningshavare i instituten. Villkoren enligt den föreslagna förordningen innebär att ledande befattningshavare i institut som ansluter sig till garantiprogrammet inte får högre lön, bonus eller arvoden under den tid som de deltar i programmet. Dessutom får avgångsvederlagen inte vara förmånligare än enligt de villkor som gäller för ledande befattningshavare i statliga bolag. Utskottet kan på ett principiellt plan se att även villkor som påverkar redan slutna avtal om t.ex. ersättning till ledande befattningshavare i institutet skulle kunna tydliggöra att statligt stöd måste kombineras med ett tydligt eget ansvarstagande från institutet och dess företrädare. Enligt utskottets mening bör staten vid utformningen av stöd villkor beakta huruvida det mottagande institutets befintliga ersättnings- och belöningsystem kan skapa incitament för ett osunt risktagande. Stöd villkoren måste, enligt utskottets mening, utformas så att sådana incitament motverkas i så stor utsträckning som möjligt även med avseende på befintliga avtal om ersättnings- och belöningsystem. Det är viktigt att även ledningarna i kreditinstitut tar ansvar i de situationer som kan uppkomma. Samtidigt anser utskottet att stödavtalsvillkor som innebär att innehållet i befintliga avtal förändras väcker frågor dels om den civilrättsliga giltigheten av sådana stödavtalsvillkor gentemot de personer som i ett tidigare skede ingått avtal med institutet, dels om sådana stödavtalsvillkor skapar en lämplig incitamentsstruktur för ledningen i ett institut som överväger att ansluta sig till garantisystemet. Enligt utskottets bedömning är det inte möjligt att inom ramen för detta ärende fullt ut överblicka de rättsliga följderna av att uppställa stöd villkor som syftar till att ändra befintliga överenskommelser om ersättning. Mot bakgrund av vad som ovan anförts vill utskottet dock framhålla vikten av att staten vid utformandet av stöd villkor så långt möjligt säkerställer att institutens belöningsystem är utformade på ett sätt som inte stimulerar till ökat risktagande. Motion Fi3 yrkande 4 avstyrks med hänvisning till vad utskottet ovan anför.

Former för kapitalförstärkning till kreditinstitut

I motion Fi3 yrkande 5 av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) tar motionärerna upp det som sägs i propositionen om tillvägagångssätten för kapitalförstärkning till enskilda institut. Motionärerna uttalar att de inte kan ställa sig bakom en lösning som innebär att staten åtar sig att teckna de aktier som inte tecknas av marknaden i en nyemission, om det inte samtidigt kan säkerställas att staten får ett avgörande inflytande över institutet och företrädesrätt till utdelningar. När det gäller denna fråga ansluter sig utskottet till regeringens syn att kapitaltillskott till kreditinstitut företrädesvis ska ges genom att institutet emitterar preferensaktier med stark rösträtt som förvärvas av staten. Det bör således vara utgångspunkten. Samtidigt kan det inte uteslutas att statens långsiktiga kostnader kan minimeras genom andra former för kapitaltillskott, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, och att alternativa tillvägagångssätt då kan komma i fråga. Utskottet vill dock betona att regeringen endast i undantagsfall bör välja andra former av kapitaltillskott än genom preferensaktier med stark rösträtt. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion Fi3 yrkande 5.

Tillsättande av en finanskommission

I motion Fi2 av Ulla Andersson m.fl. (v) anføres att en särskild finanskommission bör tillsättas med uppgift att ta fram förslag på hur en ny finanssektor kan utformas, med mindre inneboende risker, effektivare regleringar och bättre incitament för bankerna. Utskottet instämmer i att det behövs ytterligare kunskap om de processer som har lett fram till finansoron. Vidare är det viktigt att samordningen förbättras för att förebygga och hantera finansiella kriser. Det är därför utmärkt att regeringen i propositionen aviserar att den kommer att initiera särskild forskning på området och att regeringen avser att återkomma med förslag om att inrätta ett samverkansorgan mellan branschen, myndigheter och regeringen. Riksdagen kommer att få tillfälle att ta ställning till både forskningsinitiativet och upprättandet av ett samverkansorgan när regeringen lägger fram sina finansieringsförslag för riksdagen. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionens förslag.

Avveckling av statligt ägande som uppkommer på grund av stödinsatser

I motion Fi3 yrkande 2 av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) anför motionärerna att bemyndigandet för regeringen att avveckla statligt ägande som föreslås i propositionen inte bör ges. Enligt motionärerna ska regeringen i stället inhämta riksdagens bemyndigande för försäljning vid varje enskilt tillfälle.

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om avveckling av det statliga ägande som kan uppkomma vid tillämpningen av den nya lagen. Medel som återvinns genom försäljning av t.ex. aktier bör, efter avdrag för försäljningskostnader, tillföras kontot i Riks-

gäldskontoret. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att övertagande av ägarandelar i kreditinstitut i enlighet med den nu föreslagna lagstiftningen, om det skulle bli aktuellt, sker i syfte att motverka en risk för allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige. Ett sådant beslut om en ökning av det statliga ägandet i ett kreditinstitut fattas inte utifrån överväganden om det principiellt lämpliga i ett sådant statligt ägande, utan utgår i stället från behovet av åtgärder för att säkerställa stabiliteten i det finansiella systemet. Enligt utskottets mening bör därför ett sådant statligt ägande, som är föranlett av ett behov att – sannolikt med kort varsel – vidta stabilitetsstärkande åtgärder, kunna avyttras när den situation som föranlett övertagandet av ägarandelen inte längre är för handen. Hypotetiskt kan behovet av stabilitetsstärkande åtgärder i form av t.ex. kapitaltillskott till institut i behov av stöd leda till att staten får ett relativt stort ägande i det berörda institutet, och det är enligt utskottets mening viktigt att detta ägande kan avvecklas när det inte längre framstår som motiverat ur stabilitetssynpunkt. Utskottet ansluter sig till regeringens uppfattning att avveckling av ägande ska kunna ske i sådan takt att staten i möjligaste mån ersätts för sina kostnader och sitt risktagande. Enligt utskottets mening är det viktigt att ägande kan avvecklas på ett sådant sätt att statens – och i slutändan skattebetalarnas – totala kostnader minimeras, vilket kan komma att kräva beslut om avveckling inom en relativt kort tidsram. Utskottet bedömer därför att statens och skattebetalarnas intressen bäst tillgodoses genom att regeringen bemyndigas att avveckla statligt ägande som kan uppkomma vid tillämpningen av den nu föreslagna lagen. Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion Fi3 yrkande 2 och bemyndigar regeringen att besluta om avveckling av sådant ägande som kan uppkomma vid tillämpningen av den nya lagen om statligt stöd till kreditinstitut.

Enligt 30 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten ska – om riksdagen har beslutat om försäljning av egendom – inkomsten redovisas mot inkomsttitel på statsbudgeten, om inte riksdagen bestämmer annat. Utskottet delar regeringens uppfattning att medel som återvinns genom försäljning av t.ex. aktier, efter avdrag för försäljningskostnader, bör tillföras kontot i Riksgäldskontoret. För tydlighetens skull bör således riksdagen besluta att medel som återvinns genom försäljning av t.ex. aktier, efter avdrag för försäljningskostnader, får tillföras kontot i Riksgäldskontoret.

Principer för beräkning av inlösenpris för aktier

Utskottet noterar att de i propositionen föreslagna reglerna för inlösen av aktier i vissa fall har utformats med utgångspunkt i bestämmelserna i 22 kap. aktiebolagslagen (2005:551) om inlösen av minoritetsaktier. Dessa bestämmelser har i sin tur, enligt propositionen, utformats utifrån de regler som allmänt anses gälla vid expropriation. Utskottet välkomnar att det på detta sätt tydliggörs att den nu föreslagna lagens regler om värdering av aktier vid inlösen utgår från de principer som gäller för expropriation.

Ingripande mot institut

Det framgår av 4 kap. 1 § i den föreslagna lagen om statligt stöd till kreditinstitut att staten ska ha rätt att lösa in aktier i ett institut bl.a. om bolagets kapitalbas inte uppgår till en fjärdedel av kapitalbaskravet. Inlösen av aktier är en ingripande åtgärd, och det är enligt utskottets mening angeläget att detta endast kommer i fråga när det finns ett starkt behov av en sådan åtgärd. Utskottet anser att de angivna förutsättningarna för inlösen i 4 kap. 1 § framstår som väl avvägda. Samtidigt vill utskottet erinra om att tillsynsmyndigheten redan med dagens regelverk kan vidta åtgärder mot institut som inte uppfyller lagstadgade kapitalbaskrav.

Finansinspektionens sanktionsmöjligheter

Regeringen avser enligt propositionen att ge Finansinspektionen i uppdrag att se till att de stödåtgärder som ska riktas mot banker och andra kreditinstitut också kommer hushåll och företag till del. Det särskilda tillsynsuppdrag som förutskickas i propositionen utgör, enligt utskottets bedömning, en värdefull åtgärd för att säkerställa att positiva effekter av det stöd som kan komma att ges enligt lagen kanaliseras vidare till hushåll och företag. Utskottet vill här även erinra om de sanktionsmöjligheter som Finansinspektionen har genom bestämmelser i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Av lagens 15 kap. 1 § följer att Finansinspektionen ska ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt bl.a. andra författningar som reglerar institutets verksamhet. Enligt utskottets mening har Finansinspektionen redan genom nu gällande lagstiftning möjlighet att ingripa med sanktioner mot kreditinstitut som inte uppfyller sina förpliktelser enligt det regelverk som föreslås i propositionen.

Rekvisitet "uppenbart" i 1 kap. 2 § stödlagen

Av propositionen framgår att den bestämmelse som anger när stöd till institut får lämnas – 1 kap. 2 § i den föreslagna lagen om statligt stöd till kreditinstitut – även innehåller en avgränsning som innebär att stödåtgärder inte får omfatta förpliktelser som är uppenbart oförenliga med en sund kreditverksamhet. Utskottet noterar att regeringen eller i förekommande fall stödmyndigheten därmed får visst utrymme att besluta om stöd även för förpliktelser som möjligen, men inte uppenbart, är oförenliga med en sund kreditverksamhet. Enligt utskottets mening är det givetvis angeläget att statligt stöd inte omfattar förpliktelser som tillkommit på ett lagstridigt sätt eller otillbörligen gynnar det stödmottagande institutets motpart eller någon annan. Detta angelägna intresse måste dock vägas mot behovet av att i situationer då stödåtgärder måste vidtas – sannolikt under stark tidspress – kunna besluta om nödvändiga åtgärder. Om bestämmelsen i den föreslagna lagens 1 kap. 2 § andra stycket inte innehöll ett uppenbarhetsrekvisit, skulle det vara avsevärt svårare för regeringen eller stödmyndigheten att bedöma lagligheten i en planerad stödåtgärd utan att dessförinnan

utreda huruvida stödet kan komma att omfatta förpliktelser som är oförenliga med en sund kreditverksamhet. Med hänsyn till behovet av att kunna vidta stödåtgärder utan dröjsmål, anser utskottet att bestämmelsen i sin föreslagna utformning innebär en rimlig avvägning mellan de motstående intressen som här måste beaktas. Utskottet vill i detta sammanhang även framhålla vikten av en aktiv tillsyn för att kunna förebygga och motverka osund kreditverksamhet.

Beloppsbegränsning av krediten i Riksgäldskontoret

Utskottet delar regeringens uppfattning att en obegränsad kredit i Riksgäldskontoret ska kopplas till det konto som kan sägas utgöra stabilitetsfonden. Att fastställa ett bestämt belopp för denna typ av kredit vore i praktiken mycket komplicerat. En beloppsbegränsning skulle vidare kunna bidra till ökad osäkerhet i en osäker situation och begränsa statens handlingsutrymme. Det är dock en självklarhet att regeringen skyndsamt ska informera utskottet om krediten behöver tas i anspråk. Information om det inträffade ska i en sådan situation också lämnas till riksdagen i dess helhet.

Information till riksdagen

I motion Fi3 yrkande 6 av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framför motionärerna att regeringen i propositionen bedömer att riksdagen fortlöpande bör informeras om vilka åtgärder som har genomförts enligt de föreslagna reglerna. Motionärerna anser att detta är en alltför svag formulering och att riksdagen i stället ska informeras om sådana åtgärder. Utskottet anser, liksom motionärerna, att det är av stor vikt att finansutskottet och riksdagen får fortlöpande och utförlig information om de åtgärder som vidtas med stöd i den nu föreslagna lagstiftningen. Lagförslagen i propositionen innebär att ett vidsträckt bemyndigande ges till regeringen och den myndighet till vilken regeringen delegerar beslutskompetens (stödmyndigheten). Bemyndigandet ger rätt att utforma och besluta om statliga stödåtgärder mot kreditinstitut, i vissa fall utan det berörda institutets medgivande. Den föreslagna lagstiftningen innebär vidare att budgetlagens regler om statlig avgiftssättning får frångås om synnerliga skäl föreligger. Dessutom får, enligt den föreslagna lagen, en obegränsad kredit i Riksgäldskontoret användas för att vid behov täcka statens utgifter för stöd och stödmyndighetens förvaltningskostnader. Ett icke beloppsbegränsat bemyndigande av denna art ställer stora krav på återrapportering av hur den av riksdagen delegerade kompetensen används och vilka konsekvenser de vidtagna åtgärderna får. Utskottet välkomnar därför regeringens uttalade avsikt att fortlöpande informera riksdagen, och har inget att erinra mot att information ges i de former som regeringen beskriver i propositionen. Samtidigt vill utskottet framhålla att information ska ges till utskottet eller till riksdagen när det är befogat, och att de former för lämnande av information som räknas upp i

propositionen inte ska ses som en uttömmande uppräknings. I detta sammanhang vill utskottet särskilt framhålla behovet av att återrapporering till utskottet sker när det blir fråga om att infria statliga stödåtaganden.

Utskottet kommer även på egen hand att följa utvecklingen noga, bl.a. genom att begära upplysningar från regeringen och Riksgäldskontoret vid kommande sammanträden under riksmötet, och därtill ta initiativ för att inhämta information om vidtagna åtgärder när det bedöms nödvändigt.

Vad utskottet anfört ovan bör ges regeringen tillkänna. Därmed tillstyrks delvis motion Fi3 yrkande 6.

Riksgäldskontorets styrelse

I motion Fi3 yrkande 7 av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp) framförs att den nya lagstiftningen innebär att Riksgäldskontoret får ett mandat som i stora delar motsvarar de uppgifter som Bankstödsnämnden hade under 1990-talet, och som kan ge exceptionellt stora samhällsekonomiska och statsfinansiella effekter. Enligt motionärerna är det av stor vikt att beslut om stöd fattas av Riksgäldskontorets styrelse och att detta säkerställs i myndighetens instruktion.

I samma motions yrkande 8 framförs att Riksgäldskontorets nya uppgifter ställer speciella krav på parlamentarisk representation i styrelsen. Motionärerna vill därför utöka antalet ledamöter i myndighetens styrelse.

I yrkande 9 i samma motion anförs att riksdagsledamöter ska utnämnas till ledamöter i Riksgäldskontorets styrelse, eftersom myndighetens roll enligt den föreslagna lagstiftningen innebär ett speciellt krav på parlamentarisk representation i styrelsen.

Motionärerna anför i samma motions yrkande 10 att hälften av riksdagsledamöterna som utnämns till Riksgäldskontorets styrelse ska vara oppositionsföreträdare.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att Riksgäldskontorets styrelse, enligt uppgifter från Regeringskansliet, kommer att få i uppgift att besluta om stöd enligt lagen om statligt stöd till kreditinstitut. Detta avses framgå av instruktionen för Riksgäldskontoret. Vidare utgår utskottet från att regeringen, med tanke på myndighetens nya uppgifter och ökade befogenheter, kommer att se över styrelsens storlek och sammansättning. I det sammanhanget kan ytterligare relevant kompetens tillföras styrelsen.

När det gäller motionärernas förslag i denna del vill utskottet dessutom peka på att det skett ett omfattande arbete med att renodla myndigheternas ledningsformer inom staten i syfte att göra ansvarsfördelningen tydligare. Utskottet utgår från att regeringen kommer att göra de avvägningar som behövs och avstyrker därför motion Fi3 yrkandena 7–10. Som utskottet anfört ovan är det emellertid av största vikt att riksdagen och finansutskottet fortlöpande får information om eventuella stödåtgärder.

Samråd med oppositionspartier

Utskottet anser att det är värdefullt med en bred uppslutning i riksdagen kring åtgärder för att återskapa ett fungerande och stabilt finansiellt system och att säkra näringslivets och hushållens likviditets- och kreditbehov. Det har därför varit värdefullt att regeringen under framtagandet av propositionen även har fört en dialog med företrädare för oppositionspartierna.

Nytt anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om ett nytt anslag, 92:5 *Tillskott till stabilitetsfonden*, på tilläggsbudget 2008 om 15 miljarder kronor under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Enligt 5 kap. 12 § fjärde stycket riksdagsordningen får beslut om anslag för löpande budgetår som innebär att en utgiftsram påverkas inte fattas innan ett beslut om godkännande av en ändrad utgiftsram fattats. Finansutskottet föreslår därför att riksdagen beslutar att godkänna att ramen för utgiftsområde 26 för 2008 höjs med 15 miljarder kronor till 55 757 miljoner kronor.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avveckling av statligt ägande, punkt 2 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar att regeringen inte får besluta om avveckling av det statliga ägande som kan uppkomma vid tillämpningen av den nya lagen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v) yrkande 2 och avslår proposition 2008/09:61 punkt 6.

Ställningstagande

Jag delar regeringens utgångspunkt att det primära är att stärka stabiliteten i de finansiella instituten för att klara det finansiella systemet. I propositionen föreslås att regeringen redan nu bemyndigas att avveckla det statliga ägande som kan uppstå genom stödinsatser. Det eventuella statliga ägande som kan uppkomma vid statliga stabilitetsstärkande åtgärder måste behandlas på ett ansvarfullt sätt som är till gagn för den långsiktiga stabiliteten. Regeringen ska därför åläggas att för varje enskilt institut inhämta riksdagens bemyndigande att sälja.

Hur de medel som återvinns ska hanteras bör avgöras vid eventuella beslut om försäljning.

2. Tillsättande av en finanskommision, punkt 8 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillsättande av en finanskommision. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi2 av Ulla Andersson m.fl. (v).

Ställningstagande

Vänsterpartiet inser nödvändigheten av stabilitetsstärkande åtgärder och delar i huvudsak regeringens bedömning av behovet av de konkreta förslag som finns i propositionen. Det är också rimligt att fatta beslut skyndsamt, men det behöver vidtas åtgärder för att motverka och förhindra ytterligare en finanskris.

Det är inte hållbart att staten passivt ska täcka finansbolagens förluster en gång till utan att samtidigt diskutera hur nya finanskriser kan undvikas. Jag anser därför att det behöver tillsättas en finanskommision som ska ha till uppgift att ta fram förslag på hur riskerna inom finanssektorn kan minskas. I en sådan kommission bör deltagare från såväl de politiska partierna som den akademiska forskningen och arbetsmarknadens parter ingå. Kommissionen bör analysera och utreda frågor av grundläggande betydelse för finanssektorn. Det kan handla om förslag till åtgärder för att hantera den girighet som finns inbyggd i systemet och till regleringar som inte kan kringgå. Vidare kan det handla om hur Sverige bör agera internationellt. Frågan om behovet av långsiktigt och ansvarsfullt statligt ägande inom finanssektorn bör också tas upp. Det som ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi2 (v).

Särskilda yttranden

1. Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (s, mp)

Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s) och Mikaela Valtersson (mp) anför:

Inledning

Det är i det rådande läget nödvändigt att presentera stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet. Vi delar regeringens bedömning att den svenska regleringen måste utgå från EU-initiativet om finansiell stabilitet. Vi tycker att det har varit bra att regeringen under sin beredning av propositionen har gett oppositionen möjligheter att komma med synpunkter på utformningen av förslagen. Likaså har det vid beredningen av förslagen i utskottet funnits en vilja att nå så stor enighet som möjligt. På några punkter vill vi dock erinra om några av de förslag som vi presenterade i motion Fi3 och som vi fortfarande står bakom, även om vi inte reserverar oss.

Avveckling av statligt ägande

Vi delar regeringens bedömning att det primära målet med förslagen ska vara att stärka stabiliteten i de finansiella instituten. Vi anser att det statliga ägande som kan uppkomma vid genomförandet av stabilitetsstärkande åtgärder måste behandlas på ett ansvarsfullt sätt. Utskottet borde därför ha föreslagit att regeringen för varje enskilt institut ska inhämta riksdagens bemyndigande att sälja sådan egendom.

Ändring av krav på stödvillkor

Enligt vår mening borde det ha framgått ännu klarare och tydligare att garantierna och övriga statliga stödåtgärder ska utformas så att bank- och finanssektorn står för kostnaderna. Vi anser att detta inte framgår tillräckligt tydligt i lagförslagen och propositionen. I likhet med vad regeringen anför i propositionen menar vi att syftet med stödet ska vara att skydda samhällets intressen och inte att gynna enskilda institut. Det är därför viktigt att villkoren för stödet utformas så att tidigare ägares intressen reduceras eller helt upphör. Uppkomna förluster ska så långt möjligt bäras av det stödmottagande institutet. Vi anser därför att lagtexten i 2 kap. 2 § första stycket i förslaget till lag om statligt stöd till kreditinstitut borde ha utformats på det sättet att ordet ”bör” ersatts med ordet ”ska”.

Regeringen föreslår att staten ska kunna förhindra höjningar av ersättningarna till institutens ledningar när institut tar del av garantiprogrammet och att staten också ska kunna förändra institutens belöningsssystem för att motverka att instituten tar på sig stora risker när staten lämnar stöd. För oss är det mycket viktigt att staten också ska föra upp frågan om sänkta ersättningar i en sådan situation. Detta är nödvändigt för att vinna allmänhetens förståelse för stödinsatserna och för att förhindra att hushåll och företag får bära kostnaderna för stödinsatserna.

Vi anser också att staten, när garantin aktiveras eller när ett institut på andra grunder beviljas stöd, måste ha möjlighet att ställa krav på förändringar av styrelse, ledning, belöningsmodeller och hela affärsmodellen i institutet. Detta är viktigt för att säkerställa institutets framtida livskraftighet och för systemets legitimitet. För att kunna tillförsäkra ett instituts framtida livskraft är det viktigt att staten får möjlighet att utöva en aktiv ägarstyrning och på annat sätt säkerställa att företaget går i en hälsosam riktning. Därutöver är det dock viktigt att staten, för att kunna säkerställa institutets framtid, ges möjlighet att när stöd ges rikta starka krav på förändringar av styrelse, ledning och verksamhetens inriktning.

Garantiprogrammet

Det är för oss oerhört centralt att alla institut deltar i garantiprogrammet. Regeringen har gjort bedömningen att en frivillig ordning är mest lämplig. Vid en sådan lösning delar vi regeringens bedömning att avgiften måste sättas så att instituten inledningsvis får ett eget intresse av att delta i garantiprogrammet. För att undvika konkurrenssnedvridning såväl nationellt som internationellt, anser vi också att det är viktigt att prissättningen speglar riskbilden i det enskilda institutet. Enligt vår mening borde förslagen ha utformats så att det framgår att regeringen, om vissa institut inte deltar i garantiprogrammet, ska återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att komma till rätta med de problem som då kan uppstå.

Tillvägagångssättet vid kapitalförstärkning

Att stärka ett instituts kapitalbas genom ett aktiekapitaltillskott där staten företrädesvis tecknar aktier med högt röstvärde och företräde till utdelning är helt i linje med de riktlinjer som följer av Europeiska rådets slutsatser från oktober 2008. Vi ställer oss bakom detta. I propositionen anges emellertid också att en lösning kan vara att staten lämnar garantier i samband med en nyemission. Staten skulle åta sig att teckna de aktier som inte tecknas av marknaden. Vi anser att regleringen borde ha utformats så att staten alltid är försäkrad ett avgörande inflytande över institutet och företrädesrätt till utdelningar.

Riksgäldskontorets styrelse

I propositionen föreslås stödmyndigheten Riksgäldskontoret få möjlighet att besluta om stödåtgärder som inte är beloppsbegränsade. Riksgäldskontoret kommer därmed att ges nya befogenheter och mandat som i stora delar motsvarar de uppgifter Bankstödsnämnden hade under 1990-talet. I Bankstödsnämndens styrelse ingick bl.a. ledamöter från regeringssidan och den politiska oppositionen. På motsvarande sätt anser vi att parlamentarisk insyn och parlamentariskt inflytande måste säkerställas i Riksgäldskontoret.

Vi delar regeringens och utskottets bedömning att det är Riksgäldskontorets styrelse som ska fatta beslut om stöd. Vi vill dock att antalet styrelseledamöter ska utökas och att det i styrelsen ska finnas riksdagsledamöter. Av de styrelseledamöter som är riksdagsledamöter ska hälften enligt vår mening representera den politiska oppositionen i riksdagen.

2. Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Inledning

Det är i det rådande läget nödvändigt att presentera stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet. Jag delar regeringens bedömning att den svenska regleringen måste utgå från EU-initiativet om finansiell stabilitet. Jag tycker att det har varit bra att regeringen under sin beredning av propositionen har gett oppositionen möjligheter att komma med synpunkter på utformningen av förslagen. Likaså har det vid beredningen av förslagen i utskottet funnits en vilja att nå så stor enighet som möjligt. På några punkter vill jag dock erinra om några av de förslag som presenterades i motion Fi3 och som jag fortfarande står bakom, även om jag inte reserverar mig.

Ändring av krav på stödvillkor

Enligt min mening borde det ha framgått ännu klarare och tydligare att garantierna och övriga statliga stödåtgärder ska utformas så att bank- och finanssektorn står för kostnaderna. Jag anser att detta inte framgår tillräckligt tydligt i lagförslagen och propositionen. I likhet med vad regeringen anför i propositionen menar jag att syftet med stödet ska vara att skydda samhällets intressen och inte att gynna enskilda institut. Det är därför viktigt att villkoren för stödet utformas så att tidigare ägares intressen reduceras eller helt upphör. Uppkomna förluster ska så långt möjligt bäras av det stödmottagande institutet. Jag anser därför att lagtexten i 2 kap. 2 § första stycket i förslaget till lag om statligt stöd till kreditinstitut borde ha utformats på det sättet att ordet ”bör” ersatts med ordet ”ska”.

Regeringen föreslår att staten ska kunna förhindra höjningar av ersättningarna till institutens ledningar när institut tar del av garantiprogrammet och att staten också ska kunna förändra institutens belöningsssystem för att motverka att instituten tar på sig stora risker när staten lämnar stöd. För mig är det mycket viktigt att staten också ska föra upp frågan om sänkta ersättningar i en sådan situation. Detta är nödvändigt för att vinna allmänhetens förståelse för stödinsatserna och för att förhindra att hushåll och företag får bära kostnaderna för stödinsatserna.

Jag anser också att staten, när garantin aktiveras eller när ett institut på andra grunder beviljas stöd, måste ha möjlighet att ställa krav på förändringar av styrelse, ledning, belöningsmodeller och hela affärsmodellen i institutet. Detta är viktigt för att säkerställa institutets framtida livskraftighet och för systemets legitimitet. För att kunna tillförsäkra ett instituts framtida livskraft är det viktigt att staten får möjlighet att utöva en aktiv ägarstyrning och på annat sätt säkerställa att företaget går i en hälsosam riktning. Därutöver är det dock viktigt att staten, för att kunna säkerställa institutets framtid, ges möjlighet när stöd ges att rikta starka krav på förändringar av styrelse, ledning och verksamhetens inriktning.

Garantiprogrammet

Det är för mig oerhört centralt att alla institut deltar i garantiprogrammet. Regeringen har gjort bedömningen att en frivillig ordning är mest lämplig. Vid en sådan lösning delar jag regeringens bedömning att avgiften måste sättas så att instituten inledningsvis får ett eget intresse av att delta i garantiprogrammet. För att undvika konkurrenssnedvridning såväl nationellt som internationellt, anser jag också att det är viktigt att prissättningen speglar riskbilden i det enskilda institutet. Enligt min mening borde förslagen ha utformats så att det framgår att regeringen, om vissa institut inte deltar i garantiprogrammet, ska återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att komma till rätta med de problem som då kan uppstå.

Tillvägagångssättet vid kapitalförstärkning

Att stärka ett instituts kapitalbas genom ett aktiekapitaltillskott där staten företrädesvis tecknar aktier med högt röstvärde och företräde till utdelning är helt i linje med de riktlinjer som följer av Europeiska rådets slutsatser från oktober 2008. Jag ställer mig bakom detta. I propositionen anges emellertid också att en lösning kan vara att staten lämnar garantier i samband med en nyemission. Staten skulle åta sig att teckna de aktier som inte tecknas av marknaden. Jag kan inte ställa mig bakom ett sådant förslag om det inte samtidigt säkerställs att staten får ett avgörande inflytande över institutet och företrädesrätt till utdelningar.

Riksgäldskontorets styrelse

I propositionen föreslås stödmyndigheten Riksgäldskontoret få möjlighet att besluta om stödåtgärder som inte är beloppsbegränsade. Riksgäldskontoret kommer därmed att ges nya befogenheter och mandat som i stora delar motsvarar de uppgifter Bankstödsnämnden hade under 1990-talet. I Bankstödsnämndens styrelse ingick bl.a. ledamöter från regeringssidan och den politiska oppositionen. På motsvarande sätt anser jag att parlamentarisk insyn och parlamentariskt inflytande måste säkerställas i Riksgäldskontoret.

Jag delar regeringens och utskottets bedömning att det är Riksgäldskontorets styrelse som ska fatta beslut om stöd. Jag vill dock att antalet styrelseledamöter ska utökas och att det i styrelsen ska finnas riksdagsledamöter. Av de styrelseledamöter som är riksdagsledamöter ska hälften enligt min mening representera den politiska oppositionen i riksdagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:61 Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om statligt stöd till kreditinstitut.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
5. Riksdagen godkänner att ramen för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. för 2008 höjs till 55 757 000 000 kronor samt anvisar 15 000 000 000 kronor för 2008 på ett nytt ramanslag 92:5 Tillskott till stabilitetsfonden under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. (avsnitt 6.1).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om avveckling av det statliga ägande som kan uppkomma vid tillämpningen av den nya lagen (avsnitt 5.5).

Följdmotionerna

2008/09:Fi2 av Ulla Andersson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en finanskommision.

2008/09:Fi3 av Thomas Östros m.fl. (s, mp, v):

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om statligt stöd till kreditinstitut, med den ändringen att första meningen i 2 kap. 2 § ska ha följande lydelse: ”Stöd ska förenas med villkor som syftar till att det stödmottagande kreditinstitutet och dess ägare i första hand ska bära uppkomna förluster.”
2. Riksdagen avslår förslaget om att bemyndiga regeringen att besluta om avveckling av det statliga ägande som kan uppkomma vid tillämpningen av den nya lagen (avsnitt 5.5 i propositionen).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allas deltagande i garantiprogrammet.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avtalsvillkor i samband med garantiprogrammet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillvägagångssättet vid kapitalförstärkning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information till riksdagen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att instruktionen för Riksgäldskontoret att reglera beslut enligt stödlagen måste fattas av styrelsen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka antalet styrelseledamöter i Riksgäldens styrelse.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om parlamentarisk representation i Riksgäldens styrelse.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hälften av styrelseledamöterna från riksdagen bör företräda oppositionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om statligt stöd till kreditinstitut

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Lagen innehåller bestämmelser om stöd till kreditinstitut som avses i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, inlösen av aktier i sådana institut och en särskild fond för stabiliteten på kreditmarknaden.

2 § Om det behövs för att motverka en risk för allvarlig störning av det finansiella systemet i Sverige, får statligt stöd lämnas till kreditinstitut och till företag, med säte i Sverige, som har inrättats av ett sådant institut som ett led i en rekonstruktion. Sådant stöd kan lämnas genom garantier, kapitaltillskott eller på annat sätt.

Stöd får inte omfatta förpliktelser som är uppenbart oförenliga med en sund kreditverksamhet.

3 § Beslut om stöd enligt denna lag fattas av

1. regeringen, eller
2. den myndighet som regeringen bestämmer (stödmyndigheten).

4 § Stöd lämnas efter det att avtal som rör stöd har ingåtts mellan staten och stödmottagaren eller dess ägare.

Om avtalslösningar i enskilda fall inte är möjliga eller lämpliga, får regeringen ändå fatta beslut om stöd.

5 § För prövning av tvister enligt 3 och 4 kap. finns Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut (Prövningsnämnden).

2 kap. Villkor för de statliga stödåtgärderna

1 § Stöd får bara lämnas för

1. fortsatt verksamhet i kreditinstitut som är livskraftiga, eller
2. rekonstruktion eller avveckling i ordnade former av kreditinstitut som inte kan förväntas uppnå lönsamhet på lång sikt.

Om det finns synnerliga skäl, får stöd även ges i andra fall än som avses i första stycket.

2 § Stöd bör förenas med villkor som syftar till att det stödmottagande kreditinstitutet och dess ägare i första hand ska bära uppkomna förluster.

Stödet ska så långt som möjligt utformas på ett affärsmässigt sätt och så att en otillbörlig snedvridning av konkurrensen förhindras. Statens långsiktiga kostnader för stödet ska hållas så låga som möjligt. Stödet ska utformas så att statens insatser i möjligaste mån kan återfås.

Staten ska, om inte synnerliga skäl finns, tillförsäkras ersättning eller annan kompensation för sitt risktagande.

Om det finns synnerliga skäl, får avsteg göras från det som föreskrivs om avgifter i 15 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

3 kap. Prövning av villkor för statligt stöd i vissa fall

1 § Om det krävs med hänsyn till ett kreditinstituts ekonomiska förhållanden får stödmyndigheten, i syfte att underlätta ett avtal, ansöka om att Prövningsnämnden prövar ett förslag till avtal om statligt stöd till kreditinstitutet och villkoren för att institutet ska få ett sådant stöd.

2 § Prövningsnämnden ska pröva om de föreslagna villkoren, mot bakgrund av det stöd som erbjudits, är oskäligen mot stödmyndighetens motpart.

Prövningsnämnden får jämka förslag till villkor som är oskäligen. I nämndens avgörande ska det anges vid vilken tidpunkt som stödmyndigheten tidigast får begära inlösen enligt 4 kap. 1 § första stycket 1.

3 § Villkor som ska prövas enligt 2 § får inte gälla personlig betalningsskyldighet gentemot staten för ägare i ett kreditinstitut som drivs i aktiebolagsform.

4 § Tvister om tolkning eller tillämpning av ett avtal mellan stödmyndigheten och ett kreditinstitut, eller dess ägare, om statligt stöd till institutet prövas av Prövningsnämnden, om inte parterna har enats om något annat.

4 kap. Inlösen av aktier

1 § Staten har gentemot en aktieägare i ett kreditinstitut rätt att lösa in aktierna, om det är av synnerlig betydelse från allmän synpunkt och om

1. bolaget eller aktieägaren inte har antagit ett avtalsförslag vars villkor Prövningsnämnden funnit inte vara oskäligen,

2. bolaget eller aktieägaren inte har fullgjort en förpliktelse som följer av ett avtal om stöd enligt denna lag och som är av väsentlig betydelse, eller

3. bolagets kapitalbas inte uppgår till en fjärdedel av kapitalbaskravet, beräknad enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Någon rätt till inlösen finns inte, om det efter Prövningsnämndens tidigare prövning har inträffat någon omständighet som medför att de av nämnden prövade avtalsvillkoren är oskäligen.

2 § Stödmyndigheten ska ansöka hos Prövningsnämnden för att få en tvist om rätt till inlösen eller om lösenbeloppets storlek prövad.

3 § Lösenbeloppet ska bestämmas med hänsyn till förhållandena vid tidpunkten för stödmyndighetens ansökan hos Prövningsnämnden om inlösen eller om prövning av lösenbeloppets storlek.

Lösenbeloppet för en aktie ska bestämmas så att det motsvarar det pris för aktien som kan påräknas vid en försäljning under normala

förhållanden. Vid bestämmandet av aktiernas värde ska 5 kap. 1 § beaktas.

4 § I ett bolag som inte är avstämningsbolag enligt aktiebolagslagen (2005:551) ska ägarna till staten överlämna sina aktiebrev med anteckning om överlåtelse och i ett avstämningsbolag ska staten registreras som aktieägare enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, om det är ostridigt mellan parterna att en rätt till inlösen finns eller om Prövningsnämnden har förklarat att en sådan rätt finns utan att nämnden samtidigt har fastställt lösenbeloppet.

5 § En aktieägare har rätt till ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) på lösenbeloppet från den dag då aktien överlätits till dess att lösenbeloppet förfaller till betalning. För tiden därefter fram till dess att lösenbeloppet betalas har aktieägaren rätt till ränta enligt 6 § samma lag.

6 § I frågor som inte regleras i detta kapitel tillämpas 22 kap. 4, 21 och 22 §§ aktiebolagslagen (2005:551). Vid tillämpningen av aktiebolagslagen ska det som där sägs om

1. majoritetsaktieägare gälla staten, och
2. dom avseende lösenbeloppet avse det som är föreskrivet i denna lag om beslut av Prövningsnämnden.

7 § Ett beslut om att staten ska lösa in samtliga aktier i bolaget ger även rätt att lösa in teckningsoptioner och konvertibler som bolaget har gett ut.

Bestämmelserna i 1–6 §§ samt 5 kap. 1 § ska gälla även för inlösen av teckningsoptioner och konvertibler.

5 kap. Värdering av aktier

1 § Om det i en tvist enligt denna lag uppkommer fråga om värdet av aktierna i ett bolag, ska värdet bestämmas som om bolaget inte hade omfattats av statligt stöd.

6 kap. Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut

1 § Prövningsnämnden består av tre ledamöter som utses av regeringen. En av ledamöterna ska förordnas till ordförande och en till vice ordförande. Dessa ska vara eller ha varit ordinarie domare. Regeringen får utse högst fyra ersättare för ledamöterna i nämnden. Förordnandena ska meddelas för viss tid.

Ledamöter och ersättare i Prövningsnämnden ska vara svenska medborgare och får inte vara underåriga eller i konkursstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

En åtgärd som bara avser beredande eller avskrivning av ett ärende får vidtas av ordföranden eller vice ordföranden.

2 § Ärenden som avses i 3 kap. 1 och 4 §§ samt 4 kap. 1 § inleds vid Prövningsnämnden genom en ansökan. Om inte annat följer av denna lag

tillämpas 3–5, 8, 11, 12, 14, 16–26, 30–32, 38, 39, 41 och 43–52 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) på förfarandet hos nämnden.

3 § Prövningsnämnden ska delge ansökningen med motparten och förelägga denne att inkomma med yttrande.

4 § Om en motpart som inte har delgetts ansökningen på annat sätt än genom kungörelse enligt 16 § delgivningslagen (1970:428) inte inkommer med yttrande, ska Prövningsnämnden förordna en god man att bevaka dennes rätt.

Den som förordnas till god man enligt första stycket har rätt till skälig ersättning av allmänna medel för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt. Kostnaden ska stanna på staten.

5 § Förfarandet vid Prövningsnämnden är skriftligt. Muntlig förhandling ska hållas, om nämnden finner att det behövs eller någon part begär det och muntlig förhandling inte är uppenbart obehövlig.

6 § Prövningsnämnden får avgöra ett ärende även om någon part uteblir från en muntlig förhandling eller inte kommer in med ett yttrande.

7 § I fråga om omröstning gäller 16 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar.

8 § I ett ärende om prövning av villkor ska vardera parten svara för sina kostnader vid Prövningsnämnden, om inte en tillämpning av 18 kap. 6 § rättegångsbalken leder till en annan fördelning av kostnaderna. Om nämnden jämkar föreslagna villkor eller finner att villkoren är oskäliga, får den förplikta staten att helt eller delvis ersätta motparts kostnader vid nämnden.

I ett ärende om inlösen ska vardera parten svara för sina kostnader vid Prövningsnämnden, om inte en tillämpning av 18 kap. 6 § rättegångsbalken leder till en annan fördelning av kostnaderna. Nämnden får dock förplikta staten att helt eller delvis ersätta motparts kostnader vid nämnden.

I ett ärende om tolkning eller tillämpning av ett avtal tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegångskostnader i mål vari förlikning är tillåten.

Prövningsnämndens beslut om kostnader får verkställas enligt utsködningsbalkens bestämmelser.

7 kap. Stabilitetsfonden

1 § Inbetalda ersättningar enligt 2 kap. 2 § ska föras till ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Till kontot ska även föras medel som staten återfått och som avser lämnat stöd enligt denna lag.

De medel som tillförts kontot utgör, tillsammans med de övriga tillgångar som anskaffats med stöd av denna lag, stabilitetsfonden.

Statens utgifter för stöd enligt denna lag samt för stödmyndighetens och Prövningsnämndens förvaltningskostnader ska täckas med medel

från kontot. Detsamma gäller sådana kostnader som avses i 6 kap. 4 § andra stycket och kostnader som enligt de bestämmelser i förvaltningsprocesslagen (1971:291) som anges i 6 kap. 2 § ska stanna på staten. I den mån medlen på kontot inte räcker till, får en obegränsad kredit i Riksgäldskontoret användas.

8 kap. Avslutande bestämmelser

1 § Kreditinstitut och företag som avses i 1 kap. 2 § ska lämna de uppgifter till regeringen och stödmyndigheten som de behöver för sin verksamhet enligt denna lag.

2 § Riksbanken, Riksgäldskontoret och Finansinspektionen ska på stödmyndighetens begäran lämna de uppgifter som myndigheten behöver i ärenden enligt denna lag.

3 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om stöd enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 30 oktober 2008.

2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 24 § samt 16 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100)¹ ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

24 §²

Sekretess gäller hos garantimyndighet enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och lagen (1999:158) om investerarskydd i myndighetens verksamhet enligt dessa lagar, för uppgift om

1. affärs- och driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att han lider skada om uppgiften röjs,

2. ekonomiska eller personliga förhållanden för annan, som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser eller med ett utländskt institut med filial i Sverige som endast omfattas av ett utländskt garantisystem.

I den mån regeringen föreskriver det, gäller sekretess hos garanti-myndigheten för sådan uppgift om affärs- eller driftförhållanden och andra ekonomiska eller personliga förhållanden som myndigheten erhållit på grund av avtal med företrädare för ett utländskt garantisystem. Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte i fråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtalet.

Sekretess gäller i ärende enligt lagen (2008:000) om statligt stöd till kreditinstitut för uppgift om

1. affärs- eller driftförhållanden hos den som ärendet avser,

2. ekonomiska eller personliga förhållanden för annan, som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som ärendet avser,

till dess att ärendet har slutförts.

I ett avslutat ärende som avses i tredje stycket gäller sekretess för uppgift om

1. affärs- eller driftförhållanden hos den som ärendet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs,

2. ekonomiska eller personliga förhållanden för annan, som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 2007:1432.

ärendet avser.

Om uppgift i ett ärende som avses i tredje och fjärde styckena har inhämtats från Riksbanken eller Riksgäldskontoret och uppgiften omfattas av sekretess enligt 8 kap. 8 § första stycket där, ska motsvarande sekretess gälla i ärendet.

Sekretess enligt tredje–femte styckena gäller inte för beslut i ärende som avses där.

Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen enligt första stycket 1, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen enligt första stycket 1, tredje stycket 1 och fjärde stycket 1 om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Nuvarande lydelse

16 kap.

1 §¹

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 23 § första stycket 2

8 kap. 28 § första stycket 2

¹ Senaste lydelse 2007:1210.

*Föreslagen lydelse***16 kap.****1 §**

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 23 § första stycket 2

8 kap. 24 § tredje stycket, fjärde

stycket 2 och femte stycket

8 kap. 28 § första stycket 2

Denna lag träder i kraft den 30 oktober 2008.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Efter särskilt bemyndigande som lämnas för ett budgetår i sänder får regeringen eller efter regeringens bestämmande Riksgäldskontoret ta upp lån till staten för att

1. finansiera löpande underskott i statsbudgeten och andra utgifter som grundar sig på riksdagens beslut,

2. tillhandahålla sådana krediter och fullgöra sådana garantier som riksdagen beslutat om,

3. amortera, lösa in och köpa upp statslån, *samt*

3. amortera, lösa in och köpa upp statslån,

4. i samråd med Riksbanken tillgodose behovet av statslån med olika löptider, och

4. tillgodose Riksbankens behov av valutareserv.

5. tillgodose Riksbankens behov av valutareserv.

Riksbanken *skall* betala full ersättning för statens kostnader för upplåning för att tillgodose Riksbankens behov av valutareserv. Regeringen kan dock, i samråd med Riksbanken, besluta annat om det finns särskilda skäl.

Riksbanken *ska* betala full ersättning för statens kostnader för upplåning för att tillgodose Riksbankens behov av valutareserv. Regeringen kan dock, i samråd med Riksbanken, besluta annat om det finns särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 30 oktober 2008. Den nya bestämmelsen ska dock tillämpas för tid från och med den 15 september 2008.

¹ Senaste lydelse 1998:659.

4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 29 kap. 2 och 4 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.

2 §¹

Med näringsbidrag avses stöd utan återbetalningsskyldighet som lämnas till en näringsidkare för näringsverksamheten av staten, Europeiska gemenskaperna, landsting, kommuner, juridiska personer som avses i 7 kap. 16, 17 och 20 §§ och allmänningsskogar enligt lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Med näringsbidrag avses också stöd som lämnas i form av

1. elcertifikat till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 a § 1,
2. utsläppsrätter till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 b § första stycket, *och*
3. utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 b § andra stycket 1.

2. utsläppsrätter till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 b § första stycket,
3. utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar till sådana skattskyldiga som avses i 17 kap. 22 b § andra stycket 1, *och*

4. *stöd enligt lagen (2008:000) om statligt stöd till kreditinstitut, om stödet inte*

– redovisas som en skuld i räkenskaperna, eller

– avser betalning för nyemitterade eller egna aktier.

4 §²

Ett näringsbidrag ska *inte* tas upp om det används för en utgift som inte får dras av vare sig omedelbart eller i form av värdeminskningssavdrag.

Ett näringsbidrag ska tas upp om det *inte* används för en utgift som inte får dras av vare sig omedelbart eller i form av värdeminskningssavdrag.

Denna lag träder i kraft den 30 oktober 2008 och tillämpas på stöd som lämnas efter den 29 oktober 2008.

¹ Senaste lydelse 2006:620.

² Senaste lydelse 2007:1419.